

Bölüm 1

MASAL / HİKÂYE ANLATICILIĞI VE TÜRKÇE EĞİTİMİNDEKİ YERİ

Gülşah METE¹

GİRİŞ

İnsanda var olan anlatma isteğinin asıl amacı paylaşmaktır ve bu istek insanın varoluşu kadar eskidir. İnsanoğlu, herhangi bir konuda öğüt vermek, bireyi eğitmek, eğlendirmek, kültürel değerlerini yaşatmak ve geleceğe aktarmak, bildiklerini paylaşmak gibi birçok amaç için, anlatmak istemiştir. Anlatıcılık sözlü gelenektir ve sosyal bir durumdur çünkü insanlar bilgilerin yayılması, korunması ve aktarılması için anlatıcılık yapmışlardır. İngilizce karşılığı “storytelling” olan anlatıcılık, sadece masalı anlatmayı karşılamamaktadır. Masalın yanında hikâye, mit, anı, destan, fıkra vb. gibi anlatımları içine alır; anlatıcı bu türleri de anlatımına alarak, sunumunu gerçekleştirir. Anlatıcının Türkçede farklı çeşitleri vardır: Meddah, âşık, masal anlatıcısı, destan anlatıcısı veya tiyatro oyunundaki anlatıcı gibi. (Topçam, 2019). Anlatı, Toolan’a (1994) göre iki unsuru kapsar: Öykü ve öyküleyici anlatımı olan bütün türler (epik şiir, efsane, öykü, masal, fıkra, roman, vb.).

Masal anlatımı, insanlık tarihi kadar eskidir ve başka bir sözlü tarih biçiminden önce gelir (Zabel, 1991). Campbell’e (akt. Flowers, 1988) göre efsaneler biçimindeki hikâyeler, ilk atalarımızın yiyecek için öldürdükleri hayvanlar ve hayvanların ölümünden sonra ayrıldıklarını düşündükleri doğaüstü dünya hakkında hikâyeler anlattıklarında başlayan “kakofonik bir koro”yu temsil eder. İnsanlar dünyayla anlaşmaya ve hayatlarını gerçeğe uyumlu hâle getirmeye çalışarak hikâyeler anlatırlar. Masal anlatımı, önemli olayları kaydetmek, kahramanları ve kahramanların yeteneklerini kutlamak, büyük bir olayın ruhunu ve gerçeklerini iletme ve insan deneyimi ve davranış kalıplarını göstermek için çok eski zamanlardan beri kullanılmaktadır. Masal anlatımı, kabile üyelerinin hastalık, ölüm ve çatışma gibi kolektif deneyimlerinin yanı sıra, evlilik, doğum ve doğayı idare etme gibi ilişkiler kurmalarına yardımcı olur (Flowers, 1988).

¹ Dr. Öğretim Üyesi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, drgulsahmete@gmail.com,

KAYNAKÇA

- Anderson, K. E. (2010). Storytelling. doi:10.7282/T35T3HSK.
- Atta-Alla, M. N. (2012). Integrating Language Skills through Storytelling, *English Language Teaching*, 5(12), 1-13.
- Banaszewski, T. (2005). *Digital storytelling: Supporting digital literacy in grades 4-12*. Unpublished master's thesis. Georgia Institute of Technology.
- Brice, R. G. (2004). Connecting Oral and Written Language through Applied Writing Strategies. *Intervention in School and Clinic*, 40 (1), 38-47.
- Bruner, J. (1986). *Actual minds, possible worlds*. MA: Harvard University Pres.
- Bruner, J. (2002). *Making stories: Law, literature, life*. New York, NY: Farrar, Straus, & Giroux.
- Daiute, C. (2004). Creative uses of cultural genres. In C. Daiute, & C. Lightfoot (Eds.), *Narrative analysis-studying the development of individuals in society* (pp. 111-135). Thousand Oaks, CA: SagePublications.
- Dégh, L. (2005). "Hikâye Anlatıcılar", Çev. A. Koç. *Halkbiliminde Kuramlar ve Yaklaşımlar 2* (Yay. Haz.: M. Öcal Oğuz vd.). Geleneksel Yayınları, 354-375. (Orijinal makalenin Yayın tarihi, 1989).
- Duran E. & Topbaşoğlu, N. (2017). Hikâye Anlatıcılığı ve Eğitimde Kullanımı, *IJLA*, 14, 109-124.
- Flowers, B. S. (1988). *Joseph Campbell: The power of myth with Bill Moyers*. New York: Doubleday.
- Gürkan, B. (2019). *Hikâye-masal anlatıcısı ve meddah: Benzerlik ve karşıtlık ilkeleri*. Yüksek lisans tezi, Haliç Üniversitesi, Lisansüstü eğitim enstitüsü. İstanbul.
- Gómez, A. B. (2010). How to use tales for the teaching of vocabulary and grammar in a primary education English class. *Revista española de lingüística aplicada*, (23), 31-52.
- Green, M. (2004). Storytelling in teaching. *American Psychology Society Observer*, 77(4), 1-8.
- Halimoğlu Yavuz, M. (2002). *Masallar ve eğitimsel işlevleri*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Harriott, W. A. & Martin, S. S. (2004). Using Culturally Responsive Activities to Promote Social Competence and Classroom Community. *Teaching Exceptional Children*, 37 (1), 48-54.
- Hikmet, N. (2002). *Masallar*, Yapı Kredi Yayınları.
- Isbell, R., Sobol, J., Lindauer, L., & Lowrance, A. (2004). The effects of storytelling and story reading on the oral language complexity and story comprehension of young children. *Early Childhood Education Journal*, 32, 157-163.
- Köprülü, F. (1999). *Edebiyat araştırmaları*, TTK Basımevi.
- Loukia, N. (2006). Teaching young learners through stories: the development of a handy parallel syllabus. *Reading*, 6(1).
- Lucarevski, C. R. (2016). The role of storytelling on language learning: A literature review. *Working Papers of the Linguistics Circle*, 26(1), 24-44.
- Mallan, K. (1992). *Children as storytellers*. Portsmouth: Heinemann Educational Books, Inc.
- McLellan, H. (2007). Digital storytelling in higher education. *Journal of Computing in Higher Education*, 19 (1), 65-7.
- Nor Hasni M., Michi Farida A. H. & Sharifah Zurina S. K. (2011). The Effectiveness of Storytelling in Enhancing Communicative Skills *Procedia Social and Behavioral Sciences* Volume 18 Pages 163-169.
- Özdemir, O. (2015). The effects of story telling and role playing on young learners' vocabulary learning and retention. *The journal of International Education Sciences*, 2(5), 530-548.
- Pellowski, A. (1990). *The world of storytelling*. Bronx, NY: H.W. Wilson.
- Pu, L. C. (1992). Storytelling in the language classroom. 967-971.
- Rivera Pinzón, M. X. (2016). *Storytelling & story-reading: A way to enhance EFL students' literacies*. (Master Thesis, Universidad Distrital Francisco José de Caldas, Colombia).
- Sadık, A. (2008). Digital storytelling: a meaningful technology-integrated approach for engaged student learning. *Educational Technology Research and Development*, 56(4), 487-506.
- Sakaoğlu, S. (2010). *Masal araştırmaları* (Dördüncü Baskı), Akçağ Yayınevi.
- Sanders, B. (2016). *Öküz'ün Aısı; Elektronik Çağda Yazılı Kültür'ün çöküşü ve şiddetin yükselişi*, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

- Schell, E. (2004). The art of storytelling. *Colonial Williamsburg Teacher Gazette*, 2(6). Retrieved from <http://www.history.org/history/teaching/enewsletter/archives/enews0204.cfm>
- Sever, T (2014). An investigation into the impact of digital storytelling on the motivation level of students. (Master's Thesis, Çanakkale On Sekiz Mart University Institute of Educational Sciences Department of Foreign Language Teaching).
- Spaulding, A. E. (2011). The art of storytelling: Telling truths through telling stories, *Hardcover*, January 1.
- Stanley, N. & Dillingham, B. (2009). *Performance literacy through storytelling*. Gainesville, FL: Mapin House Publishing.
- Toolan, M. J. (1994). *Anlatı: ilk belirlemeler*, Çev. Ahmet Kocaman.
- Topçam, S (2009). *Masal anlatıcılığı ve günümüz masal anlatıcılığında hazırlanma süreçleri*. Yüksek lisans tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, İzmir.
- Tuncer, N., (1983). https://www.researchgate.net/publication/47333105_Masal_Anlatma_Teknigi Erişim Tarihi: 03.05.2020.
- Van Groenou, M. (1995). "Tell me a story": Using children's oral culture in a preschool setting. *Montessori LIFE*.
- Yaldız, H.T. (2006). *Masalların çocuk eğitimi açısından incelenmesi: Sarayönü örneği*, Bitirme tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Xu, Y., Park, H., & Baek, Y. (2011). A new approach toward digital storytelling: an activity focused on writing self-efficacy in a virtual learning environment. *Journal of Educational Technology & Society*, 14(4), 181-191.
- Wright, A. (1995). *Storytelling with children*. Oxford: Oxford University Press.
- Zabel, M. K. (1991, Fall). Storytelling, myths, and folk tales: Strategies for multicultural inclusion. *Preventing School Failure*, 32.
- Zacher, J. (2006). I know about the Holocaust! Reading and identity in a diverse fifth-grade classroom. *The California Reader*, 40(1), 26-32.